

merkingen over de vergroting van het Indische kapitaal. [fol. 123] Ze verwachten dat voor het behoud van de Compagnie)

---zodanige schikking zullen maken dat den Nederlandsen staat zooveel mogelijk worde ontheft en bevrijd van een last, die bij aanhoudentheid tot haare ruïne zoude strecken. Hebben wij, om in dezen met de vereischte klaarheid te kunnen disponeeren, schoon men behoudens den eerbied voor hoogsderzelver remarques hier steeds het mogelijke bedoelt en betrakt om door vermeerdering der retouren (waarvan de twee jongste jaren de levendigste blijken dragen) besnoeying der lasten, vermindering der restantes en accresseering der winsten den Indischen staat te verminderen, den visitateur en boekhouder-generaal gedemandeert en opgedragen om hunne consideratiën, gesterkt met bewijzen over dit sujet, aan ons te suppediteren, vooral nopens de schikking die nog zoude kunnen gemaakt worden, ter beantwoording aan U Wel Edele Hoogachtbare oogmerk.

Fol. 123r-v.

(De visitateur-generaal en de boekhouder-generaal kregen extracten van alle relevante passages in de brieven van Heren XVII en van alles wat daarop door de Hoge Regering werd geantwoord of daarover werd besloten. [fol. 124] De besluiten die zij hierover namen, zal men naar Nederland doorgeven. Door toezending van een extract uit de brief uit Nederland van 4 oktober 1765 zal men de diverse kantoren aansporen om de negotieboeken tijdig gereed te hebben en naar Batavia te sturen. De boeten op nalatigheid zullen zonder consideratie opgelegd worden. Zoals Heren XVII wensten zal de boekhouder-generaal ten eerste worden opgedragen bij de generale Indische staatrekening een lijst met openstaande rekeningen te voegen onder vermelding van hun aard en de veranderingen met het voorafgaande jaar. Ten tweede zal hij bij iedere hoofdpост moeten aangeven welke veranderingen er waren. [fol. 125] Zo kan men die in één oogopslag zien. Hetzelfde is aan de boekhouders op de buitenkantoren bevolen. Ook de negotieboekhouder te Batavia moet deze informatie jaarlijks in tweevoud met de Bataviase staatrekening naar Nederland meesturen samen met een opgave van de schulden te Batavia. Op voorstel van deze negotieboekhouder is op 29 augustus 1766 besloten dat hij niet in één bedrag zal noteren hoeveel winst of verlies het hoofdkantoor op partijen uit het voorafgaande jaar heeft gemaakt, maar alle winst en verlies, uitgaven en onkosten gespecificeerd zal vermelden. [fol. 126] In de staatrekening van Batavia zal hij slechts vermelden wat er dat jaar mee gebeurde. Daar het aangeven van veranderingen in de hoofdpостen slechts betrekking heeft op de generale staatrekening, zal de negotieboekhouder kunnen volstaan met het overleggen in tweevoud van het rapport dat hij bij het sluiten van de boeken aan de Hoge Regering aanbiedt. Onder de titel Specificatie der Debet en Credit lopende Rekeningen zal dit rapport de crediteuren en debiteuren vermelden en de oorsprong van deze posten. De directeur-generaal zal desgewenst de Bataviase staatrekening mogen verbeteren of nader verklaren. Voor de controle van de credit en debet rekeningen van de Bataviase negotieboeken verwijst men naar de reeds toegezonden resolutie van 5 november 1765. [fol. 127] Op de vraag van Heren XVII naar memories van schulden op de buitenkantoren is het bevel die te zenden vernieuwd. Voor zover die via Batavia gaan zullen ze behoorlijk worden doorgezonden. Ceylon en Bengalen zenden die direct, Coromandel, Surat en Malabar via Ceylon. Uit de laatste drie kantoren gaan er kopieën naar Batavia. De Hoge Regering zal geen suiker en arak weigeren aan officieren van vreemde schepen, maar levering zal niet tegen zo een lage prijs geschieden dat ze deze producten elders voordelig kunnen afzetten. Dat betreft vooral de arak in Europa. Dit is nadelig voor de Compagnie. [fol. 128] Men hoopt wel dat de resoluties van 20 en 24 juni 1766 betreffende de vrije koopman Abrahams worden goedgekeurd. De wens van Heren XVII om vreemdelingen waar men geen voordeel van heeft, niet tot de burgerij toe te laten of in dienst te nemen zal vervuld worden. Men zal ze zo snel mogelijk laten vertrekken. In antwoord op de brief uit Nederland van 4 oktober 1765 meldt men dat een partij Bandjarmasinse peper die bedorven was, aan de Chinezen is verkocht op voorwaarde dat ze niet naar Kanton wordt verhandeld. Ze ging naar Amoy, vanwaar ze wegens de handelsgebruiken niet naar